

การพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ
Development Model of a Prototype of Group Internal Control System for
Quality Nang Lae Pineapple Production

(Received: December 3, 2022; Revised: February 14, 2023; Accepted: April 30, 2023)

วรลักษณ์ วรรณโล¹ นุกูล อินทกุล²
Woralak Wannalo¹ Nukul Intakul²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ และเพื่อประเมินระบบการควบคุมภายในเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดนางแลที่ขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI “สับประรดนางแล” และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ตำบลนางแล จำนวน 26 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อการพัฒนาต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” 2) แบบสัมภาษณ์การนำต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” ไปปฏิบัติ 3) แบบประเมินความพึงพอใจผู้ใช้ต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย นำมาแยกแยะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูล สรุปและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นภาพรวม 2) ข้อมูลการประชุมติดตามผล วิเคราะห์ข้อมูลตามการประเมินในแต่ละด้าน แล้วสรุปข้อมูลเป็นจุดเด่น จุดด้อย และบทเรียนการพัฒนาระบบควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ต้นแบบระบบควบคุมภายในกลุ่มตามมาตรฐานคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” ประกอบด้วย 3 เป้าหมายการควบคุมตรวจสอบ คือ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ กระบวนการผลิต และการบรรจุเพื่อจำหน่าย จัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับ

¹ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

e-mail: woraluk2508@hotmail.com

² คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Science and Technology, Chiang Rai Rajabhat University

เกษตรกรผู้ปลูกและผู้ตรวจแปลงสับประรด เพื่อขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย ขั้นตอนวิธีการขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” แบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลแปลงและข้อมูลผลผลิตสำหรับเกษตรกร และแบบฟอร์มสำหรับ คณะกรรมการตรวจประเมินในการตรวจสอบข้อมูลแปลงปลูกและข้อมูลผลผลิต 2) การติดตาม ประเมินผล เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดจำนวน 20 ราย และคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินแปลงระดับ ท้องถิ่น จำนวน 6 ราย การติดตามผลการนำต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” ไปปฏิบัติ พบว่า จัดเก็บข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน และการประเมินความพึงพอใจ ผู้ใช้ต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” พบว่า แบบฟอร์ม ตามระบบควบคุมภายในมีความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการบันทึกข้อมูลรายการ สะดวกในการ ปฏิบัติงาน สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (เกษตรกรผู้ปลูกสับประรด) ระดับกลาง (ผู้ตรวจประเมินระดับท้องถิ่น) และระดับสูง (ผู้ตรวจประเมิน ระดับจังหวัด) ความทันเวลาความยืดหยุ่นของรายงาน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดสามารถจัดทำ ข้อมูลแปลงและข้อมูลผลผลิตได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาต่อการเตรียมสำหรับการตรวจประเมินแปลง โดยผู้ตรวจสอบประเมิน มีความยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร หรือคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินแปลง

คำสำคัญ: ระบบควบคุมภายในกลุ่ม สับประรดนางแล การปลูกสับประรด สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

Abstract

The objectives of the research were to develop a prototype of the internal control system for Nang Lae pineapple production and to assess the internal control system for the quality of Nang Lae pineapple production. The targets were Nang Lae pineapple farmers who were registered to use the GI logo and 26 cases. The research tools were: 1) the sub-group meeting to develop a prototype of the internal control system. production process and packing for sale, 2) an interview form on the implementation of the model quality control system for geographical indications "Pineapple Nang Lae", 3) a user satisfaction assessment form for the model quality control system for geographical indications "Pineapple Nang Lae" Data analysis: 1) the sub-group meetings are used to classify and analyze the linkage of the data Summarize and synthesize the information obtained as a whole. 2) Follow-up meeting information Analyze the data according to the assessment in each aspect. Then summarize the

information into strengths, weaknesses, and lessons learned in the development of internal control systems for the production of quality Nang Lae pineapples.

The results showed that: 1) the prototype of the internal control system group according to the Geographical Indication Product Quality Standard “Nang Lae pineapple” consisted of 3 audit control goals; namely geographical location, production process, and packing for distribution. Furthermore, a practical manual for pineapple farmers and inspectors to apply for registration of geographical indication logo users, consisting of procedures for applying for geographical indication logo User Registration “Nang Lae pineapple”, a form for recording plot and product data for farmers and a form for the audit committee to verify planting and product data ant. 2) the evaluation of the prototype quality control system for the geographical indication product “Nang Lae pineapple” was carried out by a sample of 20 pineapple farmers and a committee of six local plot auditors. It was found that the data was collected correctly and completely.

With regard to the satisfaction of the users of the geographic indicator product quality control system, “Nang Lae pineapple” found that the form according to the internal control system was easy to understand, good for time-saving transaction information, and simple to operate in accordance with the needs of data users at all levels, whether at the user level (pineapple farmers), intermediate level (local inspectors), or advanced level (provincial inspectors).

In addition, the timeliness and flexibility of the study found that pineapple farmers were able to prepare plot and product data quickly and in time to prepare for inspection by plot auditors. Above all, the inspectors were flexible, whether they were farmers or members of the audit committee.

Keywords: Internal Control System, Nang Lae Pineapple, Pineapple, Geographical Indication

บทนำ

สับปรตนางแลมีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นสับปรตที่เหมาะสำหรับการบริโภคสด มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และสร้างชื่อเสียงแก่จังหวัดเชียงราย กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ จึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เทศบาลตำบลนางแลได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสับปรตนางแลให้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication, GI) ซึ่งได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนสับปรตนางแลเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทะเบียนเลขที่ สช 49100013 ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2549 (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2548, น. 1) มีเทศบาลตำบลนางแลเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล”

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการควบคุมภายใน มีการเปรียบเทียบระหว่างแนวคิด The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) และระบบการควบคุมภายในของธุรกิจโดยแบ่งหัวข้อการเปรียบเทียบ ตามองค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล พบว่าแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO และระบบการควบคุมภายในธุรกิจมีความคล้ายคลึงกัน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) การบริการจัดการเพื่อให้มีการดำเนินการตามระบบควบคุมภายในนั้นการใช้แบบฟอร์มการดำเนินงานเกี่ยวรวบรวมข้อมูลของระบบการควบคุมภายในทำให้สามารถประเมินระบบควบคุมภายในง่าย สะดวก รวดเร็ว (กรมวิชาการเกษตร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7, 2561) ซึ่งระบบการควบคุมภายในทุกธุรกิจมีความสัมพันธ์กับกระบวนการจัดทำระบบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO 5 องค์ประกอบ แต่จะแตกต่างกันในองค์ประกอบย่อยบางองค์ประกอบเท่านั้น ส่วนการประเมินระบบควบคุมภายในแต่ละกิจการอาจจะมีน้อยกว่าหรือมากกว่าองค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ยกตัวอย่างเช่น การประเมินผล การควบคุมภายในทางการบัญชีของเหมืองแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งมี 8 องค์ประกอบ ตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กร (อุทุมพร ธรรมสนอง, 2551)

จากการลงพื้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสับปรตเมืองเชียงราย ได้รับทราบปัญหาอุปสรรค คือ 1) หนังสือการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมดอายุเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2559 2) คุณภาพของผลผลิตสับปรตนางแลที่มีคุณภาพดี หรือน้ำหนึ่ง จำนวนต่อแปลงลดลง และความหวานของสับปรตมีแนวโน้มลดลง 3) พื้นที่ปลูกสับปรตนางแลลดลง 4) ปัญหาการไม่มีการบันทึกข้อมูลแปลง

และข้อมูลผลผลิตเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการขอใช้ตราสัญลักษณ์ และผู้ปลูกสับประรดนางแลแสดงเจตนารมณ์ที่จะร่วมดำเนินการวิจัย เพื่อสร้างมูลค่าสับประรดนางแล โดยการส่งเสริมสมาชิกเกษตรกรให้ได้รับการต่ออายุหนังสืออนุญาตการใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จึงทำการวิจัยการพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าสับประรดนางแล และสร้างความยั่งยืนแก่เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดนางแลในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสับประรดเมืองเชียงราย เทศบาลตำบลนางแล ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสมาชิกผู้ปลูกสับประรดนางแลให้ได้รับการขึ้นทะเบียนและต่ออายุผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผลของงานวิจัยจะสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สับประรดนางแล นำไปสู่ความเข้มแข็ง ความยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกสับประรดนางแล มีต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ
2. เพื่อประเมินระบบการควบคุมภายในเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดนางแล ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล”
2. เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดนางแล ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับการรับรองการขึ้นทะเบียนขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล”
3. สร้างความเข้มแข็ง ความยั่งยืน และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากแก่ผู้ได้รับตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” ให้มีรายรับเพิ่มขึ้นจากการผลผลิตที่มีคุณภาพ
4. สร้างการบูรณาการหลายส่วนงาน สามารถนำต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” เชื่อมโยงประสานงานกับผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เช่น เกษตรกรผู้ปลูกสับประรด เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดที่ขอใช้ตรา

สัญลักษณ์ นักวิชาการที่มีความชำนาญเกี่ยวกับการใช้ตราสัญลักษณ์ หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่ควบคุมดูแล สำนักงานพาณิชย์จังหวัด กรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่ม ทำให้เกษตรกรได้รับการขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล”

ขอบเขตด้านพื้นที่

ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 1 ปี (1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสำรวจ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. เกษตรกรผู้ปลูกสับปรตนางแลในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 130 ราย
2. เกษตรกรผู้ปลูกสับปรตนางแลและผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล” จำนวน 49 ราย
3. นักวิชาการเกษตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตสับปรตนางแล จำนวน 15 ราย

กระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนการศึกษา รวมทั้งหมด จำนวน 26 ราย ดังนี้

1. สนทนากลุ่มย่อยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้ผลิต นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อร่างต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปรตนางแลคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง : ผู้วิจัยคัดเลือกจากผู้ที่มีศรัทธาเข้าร่วมโครงการจึงได้เกษตรกรผู้ปลูกสับปรตนางแลที่ได้รับการขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล” และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 15 ราย

2. การติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติตามต้นแบบระบบควบคุมภายใน

กลุ่มเป้าหมาย : ผู้วิจัยคัดเลือกจากเกษตรกรผู้ปลูกสับปรตนางแลที่ได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล” จำนวน 20 ราย

3. การประเมินความพึงพอใจต้นแบบระบบควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปรตนางแลคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย : ผู้วิจัยคัดเลือกจากเกษตรกรผู้ปลูกสับปรตนางแลที่ได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล” จำนวน 20 ราย และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจประเมินแปลงระดับท้องถิ่น จำนวน 6 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อการพัฒนาต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล”
2. แบบสัมภาษณ์การนำต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล” ไปปฏิบัติ
3. แบบประเมินความพึงพอใจผู้ใช้ต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรตนางแล”

การตรวจหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ 3 ท่าน จากสำนักงานพัฒนาที่ดินเชียงราย ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย เทศบาลตำบลบ้านนางแล ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง
2. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ ทั้ง 3 ท่าน
3. นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการพัฒนาร่างต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพภายในกลุ่มผู้ปลูกสับปรตนางแล โดยกำหนดเป็นแบบฟอร์มสำหรับเกษตรกรผู้ขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์ และคู่มือในการบันทึกข้อมูลตามเป้าหมายการควบคุมตรวจสอบ

2. เก็บข้อมูลติดตามการนำต้นแบบระบบควบคุมภายในไปปฏิบัติ และการประเมินผลความพึงพอใจต้นแบบระบบควบคุมภายในจากเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดนางแลที่ขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” และผู้ตรวจประเมิน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปะรดนางแลคุณภาพ มี 3 ขั้นตอน

1. สันทนากลุ่มย่อยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแล นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่กำกับดูแล ร่างต้นแบบระบบควบคุมภายในกลุ่ม ผู้วิจัยประสานนัดหมายเชิญกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแลและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์เข้าร่วมสันทนากลุ่มย่อยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จำนวน 15 ราย ในการพัฒนาร่างต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพภายในกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแล โดยกำหนดเป็นแบบฟอร์มสำหรับเกษตรกรผู้ขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์ คู่มือในการบันทึกข้อมูลตามเป้าหมายการควบคุมตรวจสอบ 3 เป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนผ่านเกณฑ์พิจารณาค่าขอขึ้นทะเบียนที่ข้อกำหนดทั้ง 6 เกณฑ์

2. การติดตามการปฏิบัติตามระบบควบคุมภายใน ผู้วิจัยประสานนัดหมายผู้ปลูกสับปะรดนางแลที่ขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์ เก็บข้อมูลการติดตามการปฏิบัติตามต้นแบบระบบควบคุมภายใน จำนวน 20 ราย

3. การประเมินผลความพึงพอใจต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปะรดนางแลคุณภาพ ผู้วิจัยประสานนัดหมายกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแล และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์ เก็บข้อมูลประเมินความพึงพอใจต้นแบบระบบควบคุมภายในประกอบด้วยผู้ปลูกสับปะรดนางแลที่ขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์ จำนวน 20 ราย และผู้ตรวจประเมิน จำนวน 6 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการสันทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับสถานการณ์ สภาพปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลแปลงปลูก ข้อมูลผลผลิต ข้อกำหนดในการขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” และการพัฒนาร่างระบบควบคุมภายใน นำข้อมูลมาแยกแยะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูล สรุป และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นภาพรวมต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปะรดนางแลคุณภาพ

2. ข้อมูลจากการประเมินความรู้ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามต้นแบบระบบควบคุมภายในกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแล โดยติดตามการปฏิบัติของกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแลที่ขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” ตามแบบประเมินการติดตามเกษตรกรปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดนางแล และติดตามการตรวจประเมิน

ภายในของหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการติดตามนำมาแยกแยะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูล สรุป และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นภาพรวมการติดตามและการประเมินระบบการควบคุมภายในเพื่อการผลิตสับปรดนางแลคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปรดนางแลคุณภาพ และเพื่อประเมินระบบการควบคุมภายในเพื่อการผลิตสับปรดนางแลคุณภาพ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปรดนางแลคุณภาพ ต้นแบบระบบควบคุมภายในกลุ่มตามมาตรฐานคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรดนางแล” ประกอบด้วย เป้าหมายการควบคุมและตรวจสอบ 3 เป้าหมาย คือ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของแหล่งผลิต กระบวนการผลิต และการบรรจุเพื่อจำหน่าย และแต่ละเป้าหมายการควบคุมและตรวจสอบมีเนื้อหาที่ดำเนินการ 7 เรื่อง คือ ข้อกำหนดหรือเงื่อนไข วิธีการดำเนินการ มาตรการเฝ้าระวัง ตรวจสอบติดตาม ความถี่ในการตรวจสอบ มาตรการแก้ไข ผู้รับหน้าที่ตรวจสอบ และแบบฟอร์มเอกสารอ้างอิง จัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกและผู้ตรวจประเมินแปลงสับปรดเพื่อขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คู่มือประกอบด้วย 1) ขั้นตอนวิธีการขอขึ้นทะเบียนผู้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรดนางแล” 2) แบบฟอร์มสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกสับปรดนางแลที่ขอขึ้นทะเบียนในการบันทึกข้อมูลแปลงและข้อมูลผลผลิต จำนวน 15 แบบฟอร์ม และ 3) แบบฟอร์มสำหรับคณะกรรมการตรวจประเมินในการตรวจสอบข้อมูลแปลงปลูกและข้อมูลผลผลิต จำนวน 4 แบบฟอร์ม แบบฟอร์มตามคู่มือจัดทำขึ้นตามข้อกำหนดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สับปรดนางแล ตามเกณฑ์ 6 เกณฑ์ ผู้ขอขึ้นทะเบียนที่สามารถใช้ตราสัญลักษณ์ได้ต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 6 เกณฑ์ คือ

1.1 ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของแหล่งผลิต คือ พื้นที่การเพาะปลูกต้องอยู่ในขอบเขตทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดไว้เท่านั้น คือ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เท่านั้น พันธุ์ที่ปลูกกำหนดไว้ คือ สับปรดนางแล พันธุ์น้ำผึ้ง ปลูกในตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เท่านั้น

1.2 การเตรียมพันธุ์ การใช้หน่อพันธุ์ เลือกหน่อพันธุ์ในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เท่านั้น และการเลือกหน่อพันธุ์ เลือกหน่อพันธุ์ที่สมบูรณ์

1.3 ระบบการปลูก แถวเดี่ยว ระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 100 เซนติเมตร และแถวคู่ ระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 50 เซนติเมตร ระหว่างแถวคู่ 150 เซนติเมตร

1.4 การหักจุก หลังการติดดอกและสับปรดมีอายุประมาณ 2 เดือน

1.5 ลักษณะสับประรดนางแล ผล ทรงกลมป้อมเตี้ย ตาด้านบนโปนยื่นออกไม่ฝักเล็ก เปลือกบาง เปลือกผลสีเขียวปนดำหรือเหลืองปนส้มแก่ ผิวของผลย่อยนูนเด่นชัด เนื้อละเอียดเยื่อใยต่ำสีเหลืองเหมือนน้ำผึ้งเสมอด้านเสมอปลาย มีกลิ่นน้ำผึ้งจากเนื้อ รสชาติหวานปานกลางค่อนข้างสูง ใบสีเขียวเข้มเป็นมันอาจมีจุดหรือแกมสีม่วงคล้ำาประดับบริเวณใบ ปริมาณกรดเฉลี่ยร้อยละ 0.30 ความหวาน ระหว่าง 16-20 brix

1.6 การเก็บเกี่ยว การเก็บผลผลิต นับตั้งแต่การปลูก 16-18 เดือน หรือ 6 เดือนหลังการออกดอก หรือระหว่างเดือนเมษายน- มิถุนายน หรือสีดาเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองประมาณ 2 ตา และใช้มีดตัดก้านผลเหลือ 4-5 นิ้ว การคัดขนาด วัดโดยใช้การสังเกตด้วยตา มี 3 ขนาด คือ ใหญ่ กลาง เล็ก การคัดเกรด วัดโดยใช้ความแน่นเนื่องจากการเคาะฟังเสียง มี 3 เกรด คือ น้ำหนึ่งหรือเนื้อหนึ่ง น้ำสองหรือเนื้อสอง และน้ำสามหรือเนื้อสาม ภาชนะบรรจุต้องสะอาด และการบรรจุหีบห่อระบุคำว่า “สับประรดนางแล” และ/หรือ “Nanglae Pineapple”

2. การติดตามและการประเมินผลระบบการควบคุมภายในเพื่อการผลิตสับประรดนางแลคุณภาพ

2.1 การติดตามและการประเมินผลผู้ขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” นำต้นแบบระบบการควบคุมภายในไปปฏิบัติ จำนวน 20 คน หลังวันที่ให้ความรู้ 3 สัปดาห์ ผลการประเมินทั้ง 20 ราย จัดเก็บข้อมูลถูกต้องครบถ้วน ทั้ง 15 แบบฟอร์มตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกและผู้ตรวจประเมินแปลงสับประรดเพื่อขึ้นทะเบียนผู้ขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.2 การประเมินความพึงพอใจผู้ใช้นต้นแบบระบบการควบคุมภายใน เกษตรกรผู้ปลูกสับประรดที่ขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล” จำนวน 20 คน และผู้ตรวจประเมิน จำนวน 6 คน พบว่า แบบฟอร์มตามระบบการควบคุมภายในมีความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการบันทึกข้อมูลรายการ สะดวกในการปฏิบัติงาน สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (เกษตรกรผู้ปลูกสับประรด) ระดับกลาง (ผู้ตรวจประเมินระดับท้องถิ่น) และระดับสูง (ผู้ตรวจประเมินระดับจังหวัด) ความทันเวลา ความยืดหยุ่นของแบบฟอร์ม พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับประรดสามารถจัดทำข้อมูลแปลงและข้อมูลผลผลิต ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาในการเตรียมข้อมูลสำหรับการตรวจประเมินโดยผู้ตรวจประเมิน มีความยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร หรือผู้ตรวจประเมินข้อมูลการขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับประรดนางแล”

การอภิปรายผล

การพัฒนาต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปะรดนางแลคุณภาพ อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การจัดทำต้นแบบระบบการควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปะรดนางแลคุณภาพ เป็นคู่มือผู้ใช้ตราสัญลักษณ์ในการบันทึกข้อมูลแปลงปลูก และข้อมูลผลผลิตให้ผู้ตรวจประเมิน ตรวจสอบการขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์ สอดคล้องกับข้อกำหนดและข้อกำหนดการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สับปะรดนางแล สข 49100013 (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2548, น. 1) ข้อกำหนดและแนวคิกระบบการจัดการคุณภาพ GAP พีช สับปะรดผลสด (กรมวิชาการเกษตร, 2562, น. 7) และวิธีปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 330 (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) ต้นแบบระบบการควบคุมภายในที่ได้จากงานวิจัยเป็นเครื่องมือให้ผู้ขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” ในการบันทึกข้อมูลแปลงปลูก และข้อมูลผลผลิต เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ ข้อกำหนดการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สับปะรดนางแล จำนวน 6 เกณฑ์ และแบบฟอร์มที่ได้จากงานวิจัยเป็นแบบฟอร์มที่พัฒนาขึ้นใหม่ เป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับผู้ปลูกสับปะรดนางแลที่ขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” และผู้ตรวจประเมินแปลงสับปะรดนางแล คือแบบฟอร์มสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดนางแล จำนวน 15 แบบฟอร์ม และแบบฟอร์มสำหรับผู้ตรวจแปลงสับปะรดนางแล จำนวน 4 แบบฟอร์ม สอดคล้องกับแบบฟอร์มในคู่มือเกษตรกรอินทรีย์สำหรับเกษตรกร (กรมวิชาการเกษตร. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7, 2561, น. 166)

2. การติดตามและการประเมินผล สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดนางแล โดยติดตามการนำต้นแบบระบบการควบคุมภายในไปปฏิบัติหลังได้รับความรู้ และประเมินความพึงพอใจต้นแบบระบบการควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” และสำหรับคณะกรรมการผู้ตรวจแปลงสับปะรดนางแลโดยประเมินความพึงพอใจต้นแบบระบบควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดนางแล” แบบฟอร์มสามารถออกแบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลแปลงปลูกและข้อมูลผลผลิตให้ผู้ตรวจประเมินตรวจสอบการขอขึ้นทะเบียนใช้ตราสัญลักษณ์ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน สอดคล้องกับการประเมินผลระบบควบคุมภายในตามแนวคิด COSO กรณีสึกษา หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กิตติพงษ์ โภชนะสมบัติ, 2557) ทำให้สามารถผ่านเกณฑ์เป็นผู้ขอใช้ตราสัญลักษณ์ตามข้อกำหนดของกรมทรัพย์สินทางปัญญา ความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการบันทึกข้อมูลรายการ สะดวกในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และความต้องการใช้สารสนเทศของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปโดยผลสืบเนื่องมาจากองค์การ และสภาพแวดล้อม (อุทุมพร ธรรมสนอง, 2551) และ (Devadason, 1996) ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด) ระดับกลาง (ผู้ตรวจประเมินระดับท้องถิ่น) และ

ระดับสูง (ผู้ตรวจประเมินระดับจังหวัด) และความทันเวลา ความยืดหยุ่นของแบบฟอร์ม จากการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปรดสามารถจัดทำข้อมูลแปลงและข้อมูลผลผลิตได้อย่างรวดเร็ว และทันเวลาในการเตรียมข้อมูลสำหรับการตรวจประเมิน มีความยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร หรือผู้ตรวจสอบประเมินข้อมูลการใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปรดนางแล”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลุ่มผู้ปลูกสับปรดนางแล หน่วยเหนือที่กำกับดูแล เช่น สำนักงานเทศบาลตำบล สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เป็นต้น ควรกำหนดเป็นนโยบายที่ให้ผู้ผลิตสับปรดนางแลมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลตามระบบการควบคุมภายในเพื่อเตรียมความพร้อมในการขอขึ้นทะเบียนและขอต่ออายุการใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการนำต้นแบบระบบควบคุมภายในไปใช้

2.1 หน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจชุมชน เช่น สำนักงานเทศบาลตำบล สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ควรใช้ต้นแบบระบบควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปรดนางแลคุณภาพ ปรับปรุงนำไปใช้ให้มีความรู้กับผู้ผลิตสับปรดพันธุ์อื่น ๆ ที่ประสงค์ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.2 แบบฟอร์มจากงานวิจัยตามระบบควบคุมภายในกลุ่มเพื่อการผลิตสับปรดนางแลคุณภาพสามารถนำข้อมูลที่ได้จากแบบฟอร์มไปวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน การวางแผนบริหารเงินทุน ข้อมูลสภาพแปลง ข้อมูลแปลง รายได้ รายจ่าย และกำไรจากการปลูกสับปรดแต่ละปี

2.3 นำต้นแบบระบบควบคุมภายในนี้ไปเขียนโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อจัดทำข้อมูลแปลงและข้อมูลผลผลิตของกลุ่มผู้ปลูกสับปรด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามเพื่อประเมินผลผู้ปลูกสับปรดที่นำระบบควบคุมไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้พัฒนาต้นแบบระบบควบคุมภายในให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2. ควรมีการขยายผลงานวิจัยจัดทำระบบควบคุมภายในเพื่อขอใช้ตราสัญลักษณ์ไปยังกลุ่มผู้ปลูกสับปรดพันธุ์อื่น เช่น พันธุ์ภูแลเชียงราย เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบระบบควบคุมภายในสำหรับการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการบันทึกข้อมูลแปลงปลูกและข้อมูลผลผลิตของผู้ผลิตสับปรด

รายการอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2548). *ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. สับปรตนางแล ทะเบียนเลขที่ สช 49100013. 8 พฤศจิกายน 2548.*
- กรมวิชาการเกษตร. (2562). *ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช. 31 มีนาคม 2562.*
- กรมวิชาการเกษตร. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7. (2561). *คู่มือเกษตรกรอินทรีย์ (สำหรับเกษตรกร). สุราษฎร์ธานี: สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร*
- กิตติพงษ์ โภชนะสมบัติ. (2557). *การประเมินผลระบบควบคุมภายในตามแนวคิด COSO กรณีศึกษาหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.*
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะเกษตรศาสตร์. (2549). *คู่มือประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ สับปรตนางแล. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 330 วิธีปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้. สืบค้นจาก https://acpro-std.tfac.or.th/uploads/files/TSA/2559_TSA330.pdf*
- อุทุมพร ธรรมสนอง. (2551). *การประเมินผลการควบคุมภายในทางการบัญชีของเหมืองแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.*
- Devadason, F.J. (1996). *Practical steps for identifying information needs of clients.* สืบค้นจาก <http://www.geocities.com/Athens/5041/infneed.html>